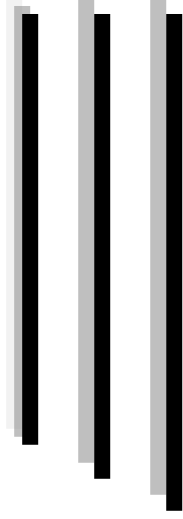

“आर्थिक ,सामाजिक तथा संस्थागत र पूर्वाधार विकास ,
सुशासनयुक्तसमृद्ध सिम्ता गाउँपालीकाको आधार”

आ.व.०७४ / ०७५
को संशोधित
वार्षिक योजना,कार्यक्रम तथा बजेट

सिम्ता गाउँ कार्यपालीका
सुर्खेत जिल्ला
प्रदेश नं ६
२०७४

सिम्ता गाउपालीका सुर्खेतको गाउ सभा २०७३ साल असाढ ३० गतेका दिन प्रस्तुत आर्थिक बर्ष .
२०७४/०७५ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम

गाउसभाका सभा अध्यक्ष

प्रमुख अतिथिज्यू,

विशिष्ट अतिथिज्यूहरू,

राजनीतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरू,

क्याम्पस प्रमुख उ.मा.वि., मा.वि लगायत शिक्षण संस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरू,

विषयगत समितिका संयोजक एवं विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरू,

निजी/सामुदायिक/विकास समिति, सहकारी, पेशागत, वित्तिय एवं व्यवसायीक संघ/संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधी ज्यूहरू,

गाविस सचिव हकहित संरक्षण केन्द्रका प्रमुख एवं प्रतिनिधी ज्यूहरू

वडा समितिकासचिवज्यूहरू,

राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, तथा स्थानीय गै.स.सं.एवं साभेदार निकायका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरू,

नागरिक सचेतना केन्द्र तथा वडा नागरिक मन्चका पदाधिकारीज्यूहरू,

बुद्धिजीवि, समाजसेवी, भद्र महिला तथा सज्जनबृन्द,

सवै प्रकारका संचार मिडियाका पत्रकार ज्यूहरू र

सिम्तावासी आमा बुबा, दाजुभाई तथा दिदीवहीनीहरू,

- ❖ सर्वप्रथम त यस सिम्ता गाउपालीकाको गाउ सभा जस्तो गरिमामय अवसरमा सिम्ता गाउपालीकाको निमन्त्रणलाई सहर्ष स्वीकार गरिदिनु भई आफ्नो व्यस्तताका बावजुत पनि समय प्रदन गरी गाउसभाको गरिमा र शोभा बढाई हौसला सल्लाह, सुभावा प्रदान गर्न पाल्नुभएका प्रमुख अतिथिज्यू, विशेष अतिथी ज्यूहरू, अतिथिज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई सिम्ता गाउपालीकाको र मेरो व्याक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दै उपस्थितिका लागि सवै महानुभावहरूप्रति हार्दिक स्वागत एवं आभार प्रकट गर्दछु ।
- ❖ हाम्रो मुलुकको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना विभिन्न राजनैतिक परिवर्तन र स्थानीय लोकतन्त्र मार्फत सिंहदरवारको शासन व्यवस्था जनताको घरदैलोमा पुग्ने स्थानीय सरकार स्थापना गर्नका साथै प्रदेश नं ६ को स्थापना गर्न सुर्खेत जिल्ला प्रादेशिक राज्यको राजधानी हुनुपर्ने माग राख्दै विभिन्न समय र कालखण्डमा वलीदान दिनुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पणका गर्न चाहान्छु ।
- ❖ यस गरिमामय गाउ सभामा गाउपालीकाको तर्फबाट गाउपालीकाको समग्र विकासका लागि मार्गदर्शनको रुपमा रहने वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्न पाउंदा आफुलाई गौरवान्तित महसुस गरेको छु । यस अवसरमा हाम्रा अथक प्रयासहरूमा निरन्तर सल्लाह सुभावा सहयोग प्रदान गर्नुहुने गाउसभाका सदस्यहरू गाउ कार्यपालीकाका माननीय सदस्य ज्यूहरू गाउपालीकामा क्रियाशिल राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरू सरोकारवाला विकास साभेदारहरू एवं यस सिम्ता गाउपालीकावासी सवै प्रति एकपटक पुन आभार व्यक्त गर्दै सहयोग र समन्वयका लागि धन्यवाद प्रदान गर्न चाहान्छु ।

- ❖ राज्यको पुनः संरचनाले आम नागरिकहरूका सबै प्रकारका अधिकारहरूको संरक्षण गर्नुका साथै वास्तविक सुशासनको प्रत्याभूती हुन आवश्यक छ । राज्यको पुनः संरचनाले यूगौ देखि रहेको शोषण दमन उत्पीडनमा रहेका विभिन्न वर्ग जात जाती, लिंग समुदायहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता र समावेशी विकास गराउनु हो । शासन व्यवस्थामा सुदृढीकरण गर्ने राज्यको पहुच सामर्थ्य र नियन्त्रणको प्रत्याभूती हुने गरि सेवा प्रवाह जरुरी छ । स्थानिय स्तरमा स्वशासन र स्वायत्तताको जिउदो प्रत्याभूती गर्ने गरि प्रभावकारी अभ्यास जरुरी छ ।
- ❖ नेपालको संवैधानिक व्यवस्था अनुसार स्थानिय तहका २२ वटा अधिकारहरूको व्यवस्था गरिएको छ । यसमा उल्लेख गरिएका स्थानिय तहका अधिकार अन्तर्गत नगर प्रहरी , सहकारी संस्था स्थापना र संचालन , स्थानिय संचार माध्यमहरूको स्थापना र संचालन, स्थानिय कर संकलन र परिचालन स्थानिय सेवाहरूको व्यवस्थापन ,तथ्यांक तथा अभिलेखहरूको संकलन , स्थानिय स्तरका विकास आयोजनाहरू तथा परियोजनाहरू संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने ,आधारभूत र माध्यामिक शिक्षा,आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाईको व्यवस्था गर्ने जस्ता अधिकारहरूको व्यवस्था गरिएको छ । स्थानिय बजार व्यवस्था ,वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता ,सडक, सिंचाईको सुविधाको व्यवस्था गर्ने । स्थानिय स्तरमा गाउ सभा, स्थानिय अदालन ,मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्था गरिएको छ । स्थानिय अभिलेख व्यवस्थापन र घर जग्गाधनि पुर्जा वितरण , कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन ,पशुस्वास्थ्य र सहकारीको व्यवस्थापन र परिचालनको अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ । स्थानिय तहका ज्येष्ठ नागरिक,अपांगता भएका र असक्त नागरिकहरूको कुशल व्यवस्थापन गर्ने,कृषि प्रसारको व्यवस्थापन ,संचालन र नियन्त्रण गर्नु छ । त्यसै गरि खानेपानी ,साना जलविधुत आयोजनाहरूको निर्माण तथा वैकल्पिक उर्जा र विपद व्यवस्थापन , जलाधार ,वन्यजन्तु संरक्षण ,खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण ,भाषा संस्कृति र ललितकालाको संरक्षण र विकासको अधिकार जस्ता पक्षहरूको अधिकारहरूको व्यवस्था गरिएको छ ।

यस गाउ सभाका आदरणीय महानुभावहरू,

- ❖ हाम्रो मुलुकमा दुई दशक पछि भर्खरै स्थानिय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । संविधानको कार्यान्वयन गरि राजनैतिक परिवर्तनलाई संस्थागत गर्दै जनताका असिमित आकांक्षा, अभिलाशा र आवश्यकतालाई उचित सम्बोधन गरि अधि बढ्नुपर्ने यस समयमा यस गाउपालीले पनि विगतका गाउ विकास समिति र जिल्ला विकास समितिले निर्णय गरि कार्यान्वयनका चरणमा रहेका महत्वपूर्ण कार्यरु र योजनाहरूको निरन्तरता दिदै सिमताली जनताको समृद्धिको सपनाहरूको साकार पार्नका लागि सक्दो सम्बोधन गर्ने कोसिस गर्ने कुरामा म विश्वास दिलाउन चाहन्छु ।
- ❖ विकास सामूहिक प्रयासवाट हुन सक्दछ, आजको समय भनेको समन्वय र सहकार्यको हो । सबैको गन्तव्यलाई सामूहिक प्रयास र प्रयत्नवाट हल गर्न सक्नुपर्दछ, भन्ने मान्यतावाट सिमता गाउपालीकाको समग्र विकासमा हामी सबै एकताबद्ध भएर अगाडि बढ्नु हामी सबैको साभ्का कर्तव्य हो र आगामी दिनमा पनि यसरी नै गन्तव्यमा पुग्नेछौं भन्ने विश्वास लिएको छु ।
- ❖ यस सिमता गाउपालीकामा शिक्षा कृषि, जलश्रोत,पर्यटन, पशुपालन उद्योग व्यापार व्यवसायका लागि प्रचुर सम्भावना अवसर भएता पनि यस गाउपालीकाको आर्थिक श्रोतको मुख्य आधार भनेको कृषि नै हो । वर्तमान अवस्थामा रहेको गुजराको रुपमा रहेको कृषिलाई आधुनिक र व्यवसायीक कृषिमा रुपान्तरण गर्न सकेमा यस गाउपालीकाको आर्थिक सामाजिक समृद्धि सम्भव रहेको कुरामा म विश्वास दिलाउन चाहन्छु । यस गाउपालीकामा विकासका प्रचुर सम्भावना हुंदाहुदै पनि भौगोलिक विकटता, आर्थिक परनिर्भरता, सामाजिक सांस्कृतिक विविधता र उपलब्ध स्थानीय स्रोत र साधनको अपेक्षित उपयोग गर्न नसकेका कारणवाट जनताको जीवनस्तरमा

उल्लेखनीय परिवर्तन हुन सकेको छैन अझ पनि कैयौं क्षेत्र वर्ग तथा समुदायहरू विकासको मूलधारबाट पछाडि परि नै रहेका छन् । गरिवी र बेरोजगारी समस्या चुनौतिको रूपमा रहेको छ । यीनीहरूको सन्तुष्टि र क्षेत्रिय विकासको लागि निरन्तर रूपमा अधि वढ्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

आदरणीयअतिथि तथा सदस्य महानुभावहरू,

- ❖ अब म यस गरिमामय गाउसभा समक्ष आगामी २०७४/०७५ मा प्रस्तुत गरिने वार्षिक योजना कार्यक्रम तथा वजेट प्रस्तुतीको क्रममा यस सिम्ता गाउपालीकाका सवल पक्ष तथा संभावना , अवसरहरू, समस्या र चुनौतीहरूका प्रस्तुत गर्न चहान्छु ।

१. र्विद्यमान अवस्थाको समिक्षा

सिम्ता गाउपालीका सुर्खेतमा विभाजन गरिएका स्थानिय तहहरूको तुलनात्माक अध्यायन र विश्लेषण गर्दा आर्थिक अवस्था गरिवीको अवस्थाका हिसावले तेश्रो कमजोर गाउपालीकाको रूपमा रहेको छ । यहाको भौगोलिक अवस्थिति, सुखा जमिन , सिंचाई सुविधा कृषि, पशुपालन , व्यवसायीक खेती र उध्यमशिलताका हिसावले अत्यन्त पछाडी परेको अवस्था छ । प्राकृतिक स्रोत साधानहरूको पहिचान, संकलन र सदुपयोगको लागि योजनावद्ध विकास आवस्यक छ । भौतिक पूर्वाधार विकास वाटोघाटो पुल पुलेसा ,सडकको विकासमा पछाडी परेको छ । हालको जिल्लाका सदरमुकामवाट दूरदरारमा रहेको कारण जिल्ला सरकारको आज सम्म खासै ध्यान जान सकेको छैन । यसलाई जिल्लाको छुट्टै प्रान्तको रूपमा व्यवहार गरिएको छ ।

सिम्ता क्षेत्र वर्तमानको जुन कहाली लाग्दो अवस्थामा रहेको छ, त्यसलाई मध्यनजर गरि आर्थिक समृद्धिका व्यापक योजना निर्माण गरि अगाडी वढन आवस्यक छ । सिम्ताको घोरेटा देखि राकम सम्म नागवेलीरूपमा अनवरत रूपमा वगी रहेको भेरीको पानी वगी रहेको छ । यसलाई खानेपानी तथा लिफ्ट सिंचाईको माध्यमवाट जमिनको सिंचित गर्न सकिने संभावना रहेको छ । राकम , आली र जुगै वगरका उर्भरायूक्त जमिनमा व्यावसायीक खेतीको प्रारम्भ गरि आयआर्जनमा वृद्धि गर्न सकिने संभावना रहेका छन यसमा ध्यान जान आवस्यक छ । सिम्ता गाउपालीकाका सवै वडाहरूका पहाडी भूभागहरूमा तरकारी, नगदेवाली र फलफूलका पकेट क्षेत्र घोषणा गरेर अगाडी वढन आवस्यक छ । यो क्षेत्र पशुपालनका लागि प्रसस्त संभावना भएको क्षेत्र हो । यहा व्यवसायीका पशुपालन गरि यहाका नागरिकहरूको जिवनस्तर माथी उकास्न सकिने देखिन्छ । त्यसै गरि यस गाउपालीकामा जडीवुटीको पनि प्रसस्त संभावना रहेको छ । यहा अमिलो ,अलमोन्ड,अलैची, अदुवा , आप , अदुवा , पालन र टिमुर आदी खेतीवाट पनि प्रसस्त आमदानी लिन सकिने संभावन रहेको छ । यस गाउपालीकामा तामा ,फलाम, फलाम र खरीखानीका प्रसस्त खानीहरू रहेका छन यी खानीहरूको अवस्था विश्लेषण गरि स्थानिय तहवाट नै संस्थागत योजना निर्माण गरेर अगाडी वढन सकेमा यहाको आर्थिक अवस्थामा आमूल परिवर्तन गर्न सकिने देखिन्छ ।

यस गाउपालीकाका संभावनाहरूको सहज प्रप्तीका लागि स्थानिय तहको निर्वाचनमा निर्वाचित भएका हामी सवै जन प्रतिनिधीहरूले व्यक्तिगत स्वर्थ भन्दा सामाजिक स्वार्थका आधारमा अगाडी वढन सकेमा समृद्ध सिम्ता र सुखी सिम्तालीको परिकल्पना सफल वनाउन सकिने देखिन्छ । यसका लागि सवै जन प्रतिनिधीहरूलाई त्याग र समर्पण भावका साथ जनताको सेवामा समर्पित भएर जनताको सेवक तथा नोकरको रूपमा आफूलाई प्रस्तुत गर्ने छौं भन्ने विश्वास दिलाउन चहान्छु । सुर्खेत जिल्लाको गरिव गाउपालीकाको रूपमा रहेको सिम्ता गाउपालीकालाई आगामी १० वर्ष पछी सवै भन्दा सम्पन्न गाउपालीकाको रूपमा रुपान्तरण गर्नका लागि सवै गाउकार्यपालीकाका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूलाई योजनावद्ध विकासको अभियानमा सहकार्य , सहमती गरि हातेमालो गरि अगाडी वढनका लागि हार्दिक अपिल गर्दछु । यस गाउपालीकाका सवल पक्ष तथा संभावनाहरूलाई यस प्रकास प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.२.१ सबलपक्ष तथा संभावनाहरु

● जैविक विविधता तथा उत्पादनशिल वन

सिम्ता गाउपालीका वनस्पति, जीवजन्तु र लगायत जैविक विविधतामा निकै धनी रहेको छ । पहाड र महाभारत क्षेत्रको हावापानी र भौगोलिक वातावरणमा पाइने वनस्पतिको उपलब्धता तथा वन्यजन्तुको वासस्थान समेत यस गाउपालीकामा रहेको छ । यस गाउपालीकामा राकम र आलीमा उपत्यका र समथर क्षेत्रको उत्पादशील क्षेत्र रहेको छ । यहा कृषि, उद्योग, जडिबुटी तथा पर्यटनका श्रोतमा पनि धनी रहेको छ । जिल्लामा मनोरम भूदृश्य, वनजङ्गल, घाँसे क्षेत्र, खोलानाला रहेका छन । यहा राजकाडा दरवार ,गुमी चुली फलामखानी ,तामाखानी तथा रहस्यमय गुफाहरु रहेका छन । यसको उचित संरक्षण र व्यवस्थापनमा अभिवृद्धि गरी पर्यटन विकास र प्रवर्धन लगायतको अन्य आर्थिक फाईदा लिन सकिने संभावना रहेको छ ।

● जलश्रोतको प्रचुर उपलब्धता

यस यस गाउपालीकामा भेरी, नदी ,आलीखोला,जुगैखोला रहेका छन् । जलश्रोतको उपलब्धताले कृषि, उर्जा, पर्यटन तथा उद्योग जस्ता क्षेत्रको विकासको संभावना देखिन्छ । यसका अतिरिक्त गाउपालीकामा सिँचाईसँग सम्वन्धित आयोजनाका लागि नदी, खोलानाला र उपयुक्त भू-धरातल रहेको नदी र खोलानालाहरुवाट यस गाउपालीकामा व्यवसायीक कृषि प्रणालीको विकास गर्न सकिने प्रसस्त संभावना रहेको छ । जसवाट यहाका नागरिकहरुको आर्थिक विकासमा टेवा पुर्‍याउन सक्ने संभावना रहेको छ ।

● प्राकृतिक श्रोत तथा साँस्कृतिक सम्पदा

विविधतायुक्त प्राकृतिक, ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु रहेको यस गाउपालीकाका पर्यटकीय संभावना बोकेका श्रोत तथा सम्पदा, जडिबुटी, खनिज र अन्य कच्चा पदार्थ प्रचुर मात्रामा उपलब्ध रहेको छ । जात, जाती, कला, भाषा तथा संस्कृतिको क्षेत्रमा विविधताले भरिपूर्ण एकता रहेको छ । यहा मिश्रीत जातजातिको वसोवास र विविध धर्म, भाषा, चालचलन, कला तथा संस्कृति विद्यमान रहेका छन् । यसलाई गाउपालीकाको समग्र विकाससंग एकाकार गरेर जोडेर लिन सकेमा प्रकृतिक श्रोत साधन तथा साँस्कृतिक क्षेत्रको संरक्षण र विकास गर्न सकिने संभावना रहेका छन ।

● सामाजिक तथा आर्थिक पूर्वाधारको उपलब्धता

सिम्ता गाउपालीकामा सामाजिक तथा आर्थिक विकासका आवश्यक पूर्वाधारका रुपमा विभिन्न क्षेत्रमा कृयाशिल सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ/सस्थाहरु रहेका छन । स्वास्थ्य क्षेत्रमा ईलाकास्तरको स्वास्थ्य केन्द्र आयुर्वेद केन्द्र, हरेको छ । जसको प्रवर्धन र विकास गर्न आवश्यक छ । गाउपालीकाका वडास्तरमा गाउँघर क्लिनिक संचालनगरी स्थानीय स्तरमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध रहेको छ । यस गाउपालीकामा । आर्थिक क्षेत्रमा सहकारी तथा वित्तिय संस्था तथा सहकारीहरु यस गाउपालीकामा सकृयरुपले संचालनमा रहेका छन् । त्यसैगरि, आर्थिक तथा सामाजिक विकासका सभेदारको रुपमा विभिन्न गैसस समेत यस यस गाउपालीकामा क्रियाशिल रहेका देखिन्छ ।

● सडक, विद्युत तथा संचार क्षेत्रको विकास तथा पहुँच वृद्धि

यस सिम्ता गाउपालीकामा सडक, विद्युत तथा संचार क्षेत्रका पूर्वाधारको विकासले सडक यातायात, सूचना तथा संचार प्रणाली र प्रविधिको उपयोगको अवसर प्रदान गरेको छ । यस खालका पुर्वाधारको उपलब्धतावाट सेवा सुविधाको क्षेत्रमा पहुँच क्रमिक वृद्धि भईरहेको छ ।

- **सामाजिक सशक्तिकरण तथा क्षमता विकास**

गाउँपालीकाको सामाजिक सशक्तिकरणका लागि वडा नागरिक मंच, नागरिक सचेतना केन्द्र, महिला समूह, विषयगत समूह, विभिन्न अधिकारमुखी समूह, संजाल तथा गैससहरुको क्रियाशिल हुनुका साथै क्षमता विकासका कार्यक्रम निरन्तर संचालन भइरहेका छन् । सामाजिक सशक्तिकरणका लागि रुपान्तरणीय सामाजिक परिचालन, सामाजिक जवाफदेहिता र नागरिक अनुगमनका कार्यक्रमबाट लक्षित वर्गमा सचेतना, क्षमता तथा आत्मविश्वासमा क्रमिक बृद्धि भएको छ । यसप्रकार समुदायमा आधारित संस्थाहरुको संस्थागत विकास र परिचालन अभियानको रुपमा संचालनमा रहेको कारण स्थानीय शासन तथा विकास प्रक्रियामा यस्ता समूह तथा संस्थाहरुको संलग्नता र परिचालनको प्रशस्त संभावना रहेको छ ।

- **अनुकूल कृषि भूमि, कृषि उत्पादनको व्यवसायीकता तथा विविधता**

यस गाउँपालीकामा कृषि उत्पादनको प्रचुर संभावना रहेको छ । भौगोलिक तथा जलवायुको विविधता कारण धान, गहुँ र मकै जस्ता खाद्यान्न बाली, आलु, अदुवा, वेसार जस्ता तरकारी र विविध खालका फलफूल उत्पादन भइरहेको छ । गाउँपालीकामा तरकारी, खाद्यान्नबाली, मसलाबाली तथा फलफूलको पकेट क्षेत्र विकास गरी कृषिको व्यवसायिकरण गर्न सकिने संभावना रहेको छ ।

- **पशुपालन तथा पशुजन्य उत्पादनको व्यवसायीकरण र विविधिकरण**

यस गाउँपालीकामा बाख्रापालन, गाई तथा भैसीपालन, कुखुरापालन, बंगुरपालनको विस्तार र व्यवसायीकरणको अधिक संभावना रहेकोछ । उपयुक्त भौगोलिक तथा प्राकृतिक परिवेस रहेको यस गाउँपालीकामा गाई तथा भैसीपालनबाट डेरी उद्योग, बाख्रा, बंगुर, भैसी तथा कुखुरापालनबाट मासुको उत्पादन, निकासी, पशु तथा पशुपंक्षीजन्य उत्पादनमा आधारित उद्योग तथा व्यवसाय विकासको संभावना रहेको देखिन्छ ।

- **खनिज तथा वनमा आधारित उद्योग**

सिम्ता गाउँपालीकामा बहुमुल्य ढुङ्गा, फलाम तामा जस्ता विभिन्न खानीहरू रहेको देखिन्छ । स्लेट उद्योगको प्रचुर संभावना रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन र अनुसन्धान समेत आवश्यकता देखिन्छ ।

यहा जडिबुटी संकलन, प्रसोधन र व्यवसायिक खेती र विकासको महत्वपूर्ण संभावना रहेको छ । कृषि तथा वनमा आधारित उद्योग र व्यवसायको लागि संस्थागत रुपमा विकासको संभावना रहेको छ ।

- **नविकरणीय तथा वैकल्पिक उर्जा**

भौगोलिक तथा भौतिक वातावरण, प्रविधिको उपलब्धता र स्थानीय तथा बजारको मागको परिमाणस्वरुप गाउँपालीकामा लघु जल विद्युत, सौर्य ऊर्जा, बायोग्याँस, सुधारिएको चुल्हो, त्रिकेट लगायत वैकल्पिक तथा नविकरणीय उर्जा उत्पादन र उपयोगको समेत प्रचुर संभावना रहेकोछ ।

- **आकर्षक पर्यटकीय स्रोत तथा सम्पदा**

प्राकृतिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक सम्पदाको अतुलनीय समिश्रणले गर्दा गाउँपालीकालाई पर्यटन विकासको प्रचुर संभावना भएको गाउँपालीकाको रुपमा स्थापित गरेको छ । गाउँपालीकाको दक्षिण भेगमा भेरीनदीको रहेको क्षेत्र अत्यन्त आकर्षक र मनोरमस्थलको रुपमा रहेको छ । दहताल, राजकाडा दरवार, तामाखानी, वडालेख, कोटको थुम्को, भोटेचुली, खानीमाखा गुफा, मस्तारा गुफा तामाखानी गुफा सुन्तला गुफा शिव मन्दिरहरु कृष्ण मन्दिर लगायतका क्षेत्रको कारण सिम्ता गाउँपालीका महत्वपूर्ण पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा परिचित रहेका छ । गाउँपालीकामा ग्रामीण

क्षेत्रको साँस्कृतिक विविधता तथा विशिष्ट सौन्दर्यले ग्रामीण पर्यटन तथा कृषि क्षेत्रको उत्कृष्टताले कृषि पर्यटन समेतको विकास र विस्तारको संभावना रहेको छ ।

१.२.२ गाउपालीकाका सवाल तथा कमजोरपक्ष

सिम्ता गाउपालीका सुरक्षित र व्यवस्थित आवास तथा शहरी विकास र आर्थिक तथा सामाजिक विकास लगायत पूर्वाधार, उद्योग, संस्थागत विकास, सुशासन लगायत विविध समस्याबाट गुज्रिएको छ । गाउँपालीका वस्तुस्थिति विश्लेषण तथा पहिचान गरिएका समस्यालाई बुँदागत रुपमा संक्षिप्तमा देहायमा प्रस्तुत तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

● स्थानीयस्तरमा कार्यरत मानव संसाधनको मनोबल र उत्प्रेरणाको कमी

स्थानीयस्तरमा विशेष गरी गाउपालीका,स्वास्थ्य संस्था, सेवा केन्द्रहरुमा मानव संसाधनको कमी रहेको छ । कार्यरत कर्मचारीहरुमा पनि विषयगत तथा समयानुकूल प्राविधिक ज्ञान, सीप र उत्प्रेरणाको कमी रहेको छ । मानव संसाधनमा नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र पुरस्कृत गर्ने भन्दा शक्तिमा आधारित मूल्याङ्कन प्रणाली चलनचल्तीमा रहेको अवस्था छ ।

● न्यून आन्तरिक श्रोत तथा परिचालन क्षमता

यस गाउपालीकामा दक्ष मानव संशासन र क्षमताको कमी र ऐन नियमहरुका निर्माण नभएका कारण कानूनद्वारा प्रदत्त वित्तीय अधिकारको उपयोग गरी आन्तरिक आय संकलन तथा परिचालन गर्न सकिरहेका छैनन् । यसतर्फ स्थानीय तह र सम्बन्धित पक्षको ध्यान पनि कम गएको अवस्था छ । स्थानीय सरकारको अवधारणाको प्रतिकूल न्यून आन्तरिक श्रोतका कारण सोचे जस्तो विकासमा समस्या देखिएको छ ।

● समन्वय, सहकार्य र साभेदारीको कमी

विगतमा स्थानिय निकायहरुमा एकातर्फ अधिकांश कार्यक्रमहरु वितरणमुखी रहेका छन् भने अर्कोतर्फ, ठोस तथा उत्पादनमूलक कार्यक्रमहरु न्यून रहेका छन् । कार्यक्रममा दोहोरोपना रहेको छ । स्थानीय साधन, स्रोत परिचालन र सहभागिता कमजोर छ । स्थानीय तहहरुको समग्र नेतृत्व र विषयगत कार्यालयको विषयगत नेतृत्वमा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, नतिजा अनुगमन तथा प्रभाव मूल्याङ्कन अभ्यास हुन सकेको छैन ।

● वन तथा कृषियोग्य जमीनको अतिक्रमण र अव्यवस्थित बसोवास

यस गाउपालीकाका प्रमुख स्थानहरुमा बसाईसराईका कारण सुविधा सम्पन्न भू भाग तर्फ संख्यामा बृद्धि भईरहेको छ । फलस्वरुप गाउपालीकाको खेतीयोग्य उत्पादनशील क्षेत्र बसोवास क्षेत्रमा परिवर्तन हुँदैछ । यसकासाथै गाउपालीकाको प्रमुख स्रोतको रुपमा रहेको वन क्षेत्रको सुकुम्बासी, हकुमवासी तथा विकास निर्माणको नाममा अतिक्रमण भईरहेको छ । यसबाट वन क्षेत्र मासिदै गएको छ भने वनश्रोतमा मानव चाप बृद्धिका कारण जैविक विविधतामा ह्रास आइरहेको छ । सिम्ता गाउपालीकाको भू-बनौट अस्थिर र विकट रहेको छ भने अर्कोतिर अव्यवस्थित रुपमा बसोवास, विकास निर्माण तथा प्राकृतिक स्रोतको अनुचित दोहन र विनास भइरहेको छ । यसले विपद् जोखिम बढाएको छ भने बसोवास र जीविकोपार्जनका अवसरमा चुनौतिहरु थपिएका छन् ।

● उद्यमशिल सोच, व्यवसाय परामर्श सेवाको कमी

स्थानीयस्तरमा विशेष गरी युवा वर्गमा उद्यमशिल सोच, संस्कृति तथा स्वरोजगारमा लगाव कम रहेकोछ भने वाह्य रोजगारतर्फ आकर्षण बढी देखिन्छ । उद्यम सिर्जना तथा विकासका लागि व्यवसाय परामर्श सेवा, सूचना र प्रविधि खासगरी ग्रामीणस्तरमा उपलब्ध रहेको छैन भने विकासको एकीकृत प्याकेजसहितको व्यवसाय परामर्श सेवा उपलब्ध हुन सकेको छैन ।

- **लक्षित वर्ग, समुदाय र क्षेत्रमा सेवा सुविधाको पहुँच र उपयोगमा कमी**

गाउँपालीकाको पिछडिएको क्षेत्रमा आर्थिक सामाजिक पूर्वाधारको कमिका कारण यस क्षेत्रका जनताको सेवा तथा सुविधामा सहज पहुँच पुग्न सकेको छैन । अर्को तर्फ, उपलब्ध सेवा तथा सुविधामा सर्वसाधारण खासगरी महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, विपन्न, दलित तथा अल्पसंख्यक जनजाती जस्तै: वादी, गन्धर्व, बुहार आदी र अन्य सिमान्तकृत वर्गको पहुँच र उपयोगमा कमी रहेको छ । उपलब्ध पूर्वाधार, सेवा तथा सुविधाहरु एकातिर बालमैत्री, वातावरणमैत्री, अपाङ्गमैत्री छैनन् भने अर्कोतिर नियमित, गुणस्तरीय र भरपर्दो पनि हुन सकेका छैनन् । गाउँपालिकामा रहेका खासगरी लक्षित वर्ग योजना र कार्यक्रम माग गर्न जति उत्सुक हुन्छन् त्यसपछि त्यसको उपयोग र संचालन उदासिन र कमी देखिन्छन् ।

- **ग्रामीण क्षेत्रमा यातायात, सूचना, विद्युत तथा बजारसम्बन्धि पूर्वाधारको कमी**

गाउँपालीकाको पिछडिएको तथा ग्रामीण क्षेत्रमा यातायात, विद्युत र वैकल्पिक उर्जा, सूचना तथा प्रविधि र बजारको पूर्वाधार कमी रहेको छ । यसतर्फ ठोस कार्यक्रम र लगानी केन्द्रित हुन सकेको छैन । माग पक्षबाट आवश्यक मात्रामा प्रयास भए पनि आपूर्ति पक्षले ध्यान दिन नसकेको अवस्था रहेको छ । गाउँपालिकामा बजारको पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार ज्यादै कमजोर छ । संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र, कोल्ड स्टोरेज, प्रयोगशाला, सूचना प्रविधिमा आधारित बजार संजाल र सूचना व्यवस्थापन हुन सकेको छैन ।

- **खानेपानी र सरसफाई सुविधामा सबै नागरिकहरुको पहुँचमा कमी**

खानेपानी र सरसफाई जस्तो नागरिकको आधारभूत आवश्यकता पुरा हुन सकेको छैन । अझपनि गाउँपालिकामा नागरिक यसबाट बञ्चित रहेका छन् । जस अन्तर्गत खासगरी पिछडिएको क्षेत्र, समुदाय र विपन्न वर्गहरु रहेका छन् । उपलब्ध खानेपानीमा पनि गुणस्तरियताको सुनिश्चितता हुन सकेको छैन ।

- **महिला हिंसा, लैंगिक तथा सामाजिक विभेद**

यस गाउँपालीकामा लैंगिक र सामाजिक विभेद कायम रहेको छ । परिवार भित्र तथा बाहिर महिलाहरु कुनै न कुनै खालका हिंसाको शिकार हुने गरेको कुरा विभिन्न तथ्यहरुले देखाएको छ । जातका आधारमा हुने छुवाछुत जस्ता सामाजिक विभेदका कुप्रथा यस क्षेत्रमा हालसम्म पनि कतिपय सवालहरुमा विद्यमान रहेका छन् । यसले महिला तथा सामाजिक रुपमा पछाडि परेका वर्गहरुमा सेवा, सुविधा र अवसरको पहुँच तथा उपयोगमा अवरोध सिर्जना गरेको देखिन्छ ।

- **गरीबी, बेरोजगारी र असमानता**

सिम्ता गाउँपालीकामा हाल कूल जनसंख्याको ३९.९ प्रतिशत जनसंख्या गरीबीको रेखामुखी रहेको स्थिति सरकारी तथ्याङ्कले देखाएको छ । भौगोलिक विकटताका आधारमा योजना तर्जुमा नहुनु तथा लैङ्गिक, वर्गीय, जातीय तथा क्षेत्रीय असमानताले अझै पछाडि धकेलेको छ । लक्षित वर्गको पहुँच र अवसरमा कमी एवं शक्तिकेन्द्र केन्द्रित शासनको परिणामस्वरूप असमानतामा कमी आउन सकेको छैन ।

- ❖ **कृषि पेशामा उदासिनता तथा न्यून प्राथमिकता**

कृषि पेशाको व्यवसायिकरणका लागि आवश्यक नीति, कार्यक्रम तथा लगानी, संस्थागत तथा मानव संसाधन र उपयुक्त वातावरणको सृजना हुन नसक्दा उच्च संभावना बोकेको कृषि क्षेत्रको यथोचित विकास हुन सकेको छैन । कृषिमा आधारित गाउँपालीकाको अर्थतन्त्र खस्कदो अवस्थामा रहेको छ । अगुवा कृषक, समूह तथा संस्थालाई प्रोत्साहन गरी निजी तथा सार्वजनिक रुपमा कृषि फाराम तथा उद्योगको सृजना तर्फ प्रयाप्त ध्यान जान सकेको छैन । कैयो कृषि योग्य भूमीहरु बाँझो जमिनको रुपमा रुपान्तरण हुन थालेका छन् कृषि विकास आयोजना तथा कार्यक्रमहरु समेत व्यवसायिक, नतिजामुखी र प्रभावकारी छैनन् ।

- **सिंचाई सुविधाको उपलब्धतामा कमी**

सिम्ता गाउँपालीकाका केही समथर र उर्वर क्षेत्र बजारसँग सहज पहुँच उपलब्ध रहेको भएता पनि उत्पादनशिल क्षेत्रमा प्रयाप्त सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुन सकेको छैन । घोरेटा देखि काप्रीचौर सम्म नागवेली वगेर भएको भेरी नदी , आलीखोला र जुगै खोलाको पानी लाई सदुपयोग गर्न सकिएको छैन तरकारी, मसलाबाली, फलफुल, नगदेवाली तथा अन्नवालीका लागि उपयुक्त रहेको यस्तो क्षेत्रमा सिंचाईका वैकल्पिक प्रविधि र उपायद्वारा सिंचाई गर्ने तथा सुख्खा क्षेत्रमा उपयुक्त बालीको विकास र प्रवर्धन हुन सकेको छैन ।

- **प्राकृतिक श्रोत साधनको कम उपयोग**

गाउँपालीकामा वन, जलश्रोत, खनिज तथा जैविक विविधता जस्ता नविकरणीय प्राकृतिक श्रोतहरु प्रयाप्त उपलब्ध भएर पनि प्राविधिक ज्ञान, सीप, क्षमता, उपयुक्त संस्थागत व्यवस्था, कार्यक्रम र लगानीको कमीका कारण उपरोक्त प्राकृतिक श्रोतहरुको वैज्ञानिक व्यवस्थापन तथा प्रभावकारी उपयोग हुन सकेको छैन

- **दीर्घकालीन र व्यवहारिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा कमी**

गाउँपालीकामा यातायात गुरुयोजना, विपद् पूर्वतयारी तथा योजना, स्वास्थ्य योजना, शिक्षा योजना, सरसफाई रणनीतिक योजना तर्जुमा तथा विषय क्षेत्रको रणनीतिक तथा गुरुयोजना समेत तर्जुमा हुन सकेको छैन । गाउँपालीकाको आवधिक योजना निर्माण हुन सकेको छैन ।

दीर्घकालीन योजना तर्जुमा भएको छैन । गाउपालीकाका निम्ती आवश्यक सबै प्रकारका नीति नियम तथा निर्देशिका र कार्यविधिहरुको कमी रहेको छ ।

- **विकासमासोचमा सकारात्मको कमी**

गाउपालीकामा नतिजामूलक विकास व्यवस्थापनमा राजनीतिक नेतृत्व, इच्छाशक्ति, प्रतिबद्धता र सहमतिको आवश्यकता पर्दछ । सिमान्तकृत, जोखिममा रहेका समुदाय, महिला, दलित तथा जनजाति लगायतका लक्षित वर्गलाई मूलप्रवाहमा ल्याई उनीहरूलाई आर्थिक र सामाजिक परिवर्तनको प्रत्याभूति दिने प्रयासमा कमी रहेको देखिन्छ । नतिजामूलक योजना तर्जुमा, अनुगमन, सूचना व्यवस्थापन, श्रोतको अधिकतम उपयोग, नागरिकको गुनासा तथा पृष्ठपोषणलाई राजनीतिक रूपमा आत्मसात गरी अगाडि बढ्ने र गाउपालीकामा विकासलाई गति दिन नसकेको अवस्था हरेको छ ।

- **गुणस्तरीय, व्यवसायिक तथा प्राविधिक शिक्षा उपलब्ध नहुनु**

गाउपालीकामा उपलब्ध शैक्षिक अवसर सामाजिक-आर्थिक विकास, उद्योग तथा पर्यटन, रोजगारी सिर्जनामा कम उपयोगी रहेको अवस्था छ । उपलब्ध शिक्षा व्यवसायिक, व्यवहारिक र प्रतिस्पर्धात्मक रहेको छैन । फलस्वरूप शिक्षा हासिल गरेको जनसंख्यस क्षेत्रको विकासमा धेरै योगदान गर्न सक्ने अपेक्षा गर्ने स्थिति देखिदैन ।

- **सहभागिता, पारदर्शिता तथा उत्तरदायित्वमा कमी**

स्थानीय निकायमा विगत निर्वाचित जनप्रतिनिधि विहीन भएर संचालित थिए । स्थानीय शासन प्रक्रियामा नागरिकप्रतिको उत्तरदायित्वको आभाष जनताले गर्न पाईरहेका थिएनन । उपलब्ध नीति, नियम, निर्देशिका र योजना नहुदा यसको कार्यान्वयन समस्या रहेको छ ।

१.२.३सिम्ता गाउपालीकाका अवसर

सिम्ता गाउपालीकाको विकासका विगतका प्रयास र उपलब्धीहरूको समीक्षा, वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण तथा सहभागितात्मक छलफलबाट पहिचान भएका गाउपालीकाका अवसरहरूलाई संक्षिप्तमा देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

- **सडक तथा यातायात संजाल विस्तार**

यस गाउपालीकालाई छिन्चु जाजरकोट डोल्पा राजमार्गले प्रदेश नं ६ र अन्य प्रदेश तथा केन्द्रसँग जोडेको छ । यस प्रदेशको प्रस्तावित राजधानी वीरेन्द्रनगरलाई जेडने द्रुत मार्गको रूपमा रहेका सिम्ता दह नेटा साटाखानी हुदै वीरेन्द्रनगर सम्म जोडन सकेमा प्रदेश सम्म आवत जावत गर्न सहज हुने देखिन्छ । छिन्चु जाजरकोट राजमार्गको वाखर्क देखि खनेटा काफलकोट देउली सिमा दह डाडाखाली हुदै जामुनेवजार सम्मको सिम्ता चक्रपथको विकास गर्न सकेमा सिम्ताको यातायातको संजाललाई सबै वडाहरूका विस्तार गर्न सजिलो हुने देखिन्छ ।

- **जलश्रोतको उपलब्धता**

सिम्ता गाउपालीकामा हुदै वग्ने भेरी नदी , सिम्ता खोला र जुगै खोला भूमिगत जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्रले यस क्षेत्रलाई जलश्रोतका दृष्टिले संभावना र अवसरको रूपमा प्रयोग गर्न सकिने देखिन्छ

- **प्राकृतिक, जैविक र साँस्कृतिक विविधता**

यस गाउपालीकामा प्राकृतिकरूपमा महाभारतसम्म फैलिएर रहेको छ । जैविक विविधता तथा सुन्दरताले भरीपूर्ण मनोरम रूपमा रहेको छ । प्राकृतिक, जैविक तथा साँस्कृतिक रूपले धनी यो

गाउपालीका राप्ती र कर्णलीको डोल्पाको महत्वपूर्ण नाकाका रूपमा समेत रहेको छ । जैविक विविधताले धनि रहेको यो गाउपालीका साँस्कृतिक जातजाति, भाषा भाषी , धर्म, चाडवाड आदि कुराले विविधतायुक्त रहेकोछ ।

● व्यवसायीक कृषि तथा प्रविधिको प्रयोग

यस गाउपालीकाको लागि कृषि महत्वपूर्ण विषयगत क्षेत्रको रूपमा रहेको छ । सरकार तथा गाउपालीकाका सरोकारवाला र यहाका नागरिकहरुको कृषि विकास प्रति सकारात्मक धारणा, चासो तथा प्राथमिकता रहेको छ । कृषिको व्यवसायीकरण, विविधिकरण तथा औद्योगिकरणबाट गाउपालीकाले फड्को मार्न सकिने अवस्था छ । सूचना तथा संचार प्रविधिलाई कृषि प्रविधिसंग समावेश गरी कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धिबाट गाउपालीकाको आर्थिक विकासको गतिलाई तिब्रता दिन सकिने देखिन्छ ।

१.२.४ चुनौती

३.२.४ सिम्ता गाउपालीकाका चुनौतिहरू

सिम्ता गाउपालीका भौगालिक रूपमा विकट गाउपालीका मध्य एक हो । प्रदेशको सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर देखि करिब २०, २१ कोष पूर्वमा रहेको यो गाउपालीका महाभारत पर्वतमालामा जोडिएको छ । विकट भू वनौट सिंचाईको असुविधा परम्परागत कृषि प्रणालीका कारण यस गाउपालीकाको आर्थिक वृद्धि दर तथा आर्थिक समृद्धिका हिसावले तेश्रो कमजोर गाउपालीकाको रूपमा रहेको छ । सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरुको यस गाउपालीकाको समृद्धिका लागि खासे चासो जान सकेको छैन । सिम्ता गाउपालीकाका पहिचान गरिएका चुनौतिहरूलाई बुँदागत रूपमा संक्षिप्तमा तल प्रस्तुत तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

● बाढी, नदी कटान र भू-क्षयमा बृद्धि

प्रकृति प्रतिकूल मानवीय कार्यमा बृद्धि र जलवायु परिवर्तनको असर, प्राकृतिक श्रोत वातावरण र अनुकुलन तथा समयानुकुलनको अभ्यासमा कमीका कारण बाढी पहिरो, नदी कटान र भू-क्षयमा बृद्धि हुनुका साथै बाढी तथा नदि कटानको समस्या बृद्धि भइरहेको छ । त्यसैगरि, गलत कृषि अभ्यास र पुवार्धार निर्माणमा अनियन्त्रीतताका कारण भु-क्षय लगायत प्राकृतिक प्रकोपमा बृद्धि भएको छ ।

● वातावरणीय हास र जलवायु परिवर्तनको असरमा बृद्धि

प्राकृतिक स्रोतको अनुचित दोहन, जैविक तथा प्राकृतिक प्रतिकूलता अतिक्रमण, फाहोरमैला तथा प्रदुषणमा बृद्धि भइरहेको छ । अनियन्त्रित र वातावरण प्रतिकूल मानविय क्रियाकलाप र प्राकृतिक श्रोत विशेष गरी वन तथा जमीनको अतिक्रमणका कारण पानीका विभिन्न स्थानहरुमा मुहानहरु सुक्दै जाने गरेको छ । यहा अव्यवस्थित बसोबास, संरचना निर्माण, फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा प्रदुषण बृद्धि भैरहेको छ । गाउपालीकाको संवेदनशिल विभिन्न क्षेत्र र प्राकृतिक श्रोतको अनियन्त्रित प्रयोगले विपदको जोखिमबढेको छ ।

● युवाहरुमा बढ्दो बेरोजगारी, शहर तथा विदेश पलायन

प्रचुर संभावना,श्रोत र साधनका बाबजुद आन्तरिक श्रोत परिचालन क्षमता न्यूनताका कारण र उपयुक्त नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा र सोअनुसार प्रर्याप्त लगानी हुन नसक्दा कृषि, उद्योग, पर्यटन जस्ता क्षेत्रमा आवश्यक रोजगारी सिर्जना हुन सकेको छैन । व्यवसायमूलक र रोजगारमूलक शिक्षाको कमि, कृषिलाई व्यवसायिकरण तथा आधुनिकीकरण गर्न नसक्नु तथा युवा स्वरोजगारमुखी कार्यक्रम नहुनुले युवा शक्तिको विदेश पलायन व्यापकरूपमा बढेको छ । यसका साथै बेरोजगारीका कारण युवा दुर्व्यसनीमा पनि बृद्धि भइरहेकोछ ।

● नीति नियम सरल र व्यवहारिक नहुनु

गाउँपालीकाको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक र साँस्कृतिक विशेषता अनुकूल नीति, नियम र योजनाको कमी रहेको छ। गाउँपालीकाका लागि आवश्यक नीति नियमहरू, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरू नहुदा वार्षिक योजना, दीर्घकालीन योजना, विषयगत गुरुयोजना र आजिवियो निर्माण र कार्यान्वयनका चुनौती रहेको छ। परिवर्तित राज्य पुनःसंरचना र संघीय प्रारूप र स्थायी शासन बारेमा स्पष्टता र दिशा निर्देश हुन सकेको छैन।

● गाउँपालीकाको ग्रामीण तथा पिछडिएको क्षेत्रको विकासमा ध्यान आकर्षणको चुनौती

भौगोलिक बनोट तथा विकटता गाउँपालीकाको विकासको एक प्रमुख चुनौती हो। सडक तथा यातायात, विद्युत, संचार तथा सामाजिक पूर्वाधार र सेवा तथा सुविधा उपलब्ध नहुँदा गाउँपालीकाको ग्रामीण क्षेत्र त्यसमा पनि विकट बडाहरू भन्ने पछाडि परेको छ। साथै गाउँपालीकाका सबै वडाहरूमा सन्तुलित विकास तर्फबाट आवश्यक ध्यान र श्रोत साधन पुग्न सकेको छैन। उपलब्ध श्रोत साधनले गाउँपालीकाको प्रमुख आवश्यकता र प्राथमिकताका क्षेत्रलाई सम्बोधन गर्न सक्ने अवस्था देखिँदैन। आर्थिक रूपले विपन्न तथा सामाजिक रूपले पछाडि पारिएका वर्गको निमित्त आवश्यक रूपान्तरण हुन सकेको छैन।

● विकास निर्माण कार्यमा परम्परावादी सोच, संस्कार

यस गाउँपालीकामा सेवा प्रदायक निकायहरू यसप्रति संवेदनशिल र क्रियाशिल सकेका छैनन्। अधिकांश सेवा प्रदायक निकायहरूमा परम्परावादी सोच र कार्यशैली कायम रहेको देखिन्छ। सरकारी, गैरसरकारी र विकास साभेदारहरू बीच समन्वय तथा सहकार्यको कमी रहेको छ। विकासका नतिजामुखी र प्रभावकारी हुन सकेको छैन।

१.३ वार्षिक नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका लागि अवलम्बन गरिएको पद्धति

आयोजना प्राथमिकिकरणका आधारहरू

सिम्ता गाउँपालिकाले योजना/आयोजना तथा बजेट तर्जुमा गनु पूर्व योजना/आयोजना छनोट र प्राथमिककरणको आधार र मापदण्ड तयार गर्नु पर्दछ। यस्तो आधार र मापदण्ड तयार गर्दा वस्ती/टोलर, वडा स्तर र गाउँपालीका स्तरका छुट्टै मापदण्ड र आधार तोकीए वमोजिम गरिएको छ। यस्ता आधार र मापदण्ड तयार गर्दा यस प्रकारका आधारहरूको तय गरिएको छ।

योजना तर्जुमाका आधारहरू:

- नेपालको संवधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची, नेपालको संवधानमा उल्लेखित मौलिक हक, नेपालको संवधान भाग ४ अन्तर्गतका रायका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्रकृतिक श्रातको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धि नीतहरू,
- धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्यपालीका, नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरणको प्रतिवेदन
- संघीय तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको आवधिक योजनाले तय गरेक नीत तथा प्राथमिकताहरू,
- संघीय सरकारले अवलम्वन गरेका आर्थिक तथा वीतीय नीतहरू,
- स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्रथमकताहरू,
- नेपालले अन्तराष्टिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू,
- स्थानीय शासन संचालन ऐन र नयमावलीका प्रावधानहरू,

- स्थानीय तहका आवधिक योजनाहरु, नीत, रणनीत, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरु,
- विकासका समसामीयक मुद्दाहरु जस्तै: सामाजिक संरण, दगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, तथा पोषण सामाजिक समावेशीकरण तथा लैगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, वाल मैत्रीस्थानीय शासन, वातावरण मैत्रीस्थानीय शासन, खुला दीसामुक्त तथा पुर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्वन्धित विषयहरु,
- स्थानीय तहले आवस्यक देखेका खर्च संरचना अनुरुप प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरु,
- स्थानीय तहले आवस्यक देखेका अन्य विषयहरु ।

आयोजना / कार्यक्रम प्राथमिककरणका आधारहरु:

- आर्थिक विकास र गरवी निवारणमा योगदान पुर्याउने,
- उपादनमूलक र छिटो प्रतिफल दने (ठुला आयोजनाहको हकमा बढीमा ३ वर्ष भ सप हुने),
- राजव परिचालनमा योगदान पुर्याउने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुर्याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिताका अभिवृद्धी गर्ने,
- लैगिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धी हुने,
- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा योगदान पुर्याउने,
- समुदायलाई विपद तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशिल (Resilience) बनाउने,
- स्थानीय परिवेश, संस्कृतिर पहिचान निर्माण गर्ने,
- स्थानीय तहले आवस्यक देखेका अय विषयहरु

उपस्थित महानुभावहरु

विगतको स्थानिय निकायहरुको योगदानका आधारमा विगत आर्थिक वर्षमा यस गाउपालीका अन्तर्गत रहेका साविकका गाउ विकास समितिहरुको तर्फबाट गरिएका प्रमुख उपलब्धीहरुको यस वर्षमा वार्षिक समिक्ष गर्न आवस्यक हुन्छ, तसर्थ विगत वर्षमा २०७३२७४ भए गरेका प्रमुख उपलब्धीहरुको वारेमा यस प्रकार उल्लेख गरिएको छ ।

२.३ स्थानीय तह गठन पश्चात सम्पन्न कार्यक्रमको समिक्षा

राज्यको पुनः संरचना पश्चात स्थानिय तहहरुको गठन भएको छ । स्थानिय तहको गठन भए पश्चान स्थानिय तहहरुमा एक करोड रकम विनियोजन गरिएको थियो ।जस मध्य ५२ लाख संधिय संरचनाको सार्वजनिक सेवा प्रवाह तथा कार्यालयहरु व्यवस्थापनमा विनियोजन गरिएको छ । यस रकमबाट सिम्ता गाउपालीका र यस अनतर्गत रहेका वडा कार्यालयहरुको व्यवस्थापनमा विनियोजन गरिएको छ । त्यसै गरि ४८ लाख रकम सिम्ता गाउपालीकालाई सफ्टवएरमा संचालन गरि सूचना प्रविधिमा विकास गर्ने उद्देश्यका साथ सवै वडाहरुमा सोलार सिस्टम ,कम्प्यूटर प्रविधिको जडानको योजना निर्माण गरि कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ ।

२.४ गैहसरकारी संघ संस्थाहरुबाट सम्पन्न कार्यक्रमको समिक्षा

सिम्ता गाउ पालीकाको समग्र विकासको लागि सरकारी, सहकारी ,नीजि र गैहसरकारी निकायहरुको महत्वपूर्ण भूमीका रहन्छ । यसै सनदर्भमा सिम्ता गाउ पालीकामा विगतमा विभिन्न प्रकारका गैह सरकारी संघ संस्थाहरु क्रियाशिल भएर काम गरि रहेका छन । आ आफ्नो प्रकारले

संचालन भएका गै स स हरुले हाल सम्म बहुद्वार प्रणीवाट संचालन भएका छन जसका कारण सवै गै स स हरुको कार्यक्रमहरुको विवरण उपलब्ध नभएको कारण वार्षिक समिक्षा गर्न सकिएको छैन । आगामी वर्षहरुमा यस गाउपालीकामा क्रियाशिल सवै गै स स हरुको विवरण अध्यावधिक गरेर एक द्वार प्रणलीमा लगिने छ साथै यहा कार्यरत सवै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै स स हरुको लगानीलाई पारदर्शि हिसावले लगानी गर्न तर्फ उत्साहीत गरिने छ ।

आगामी आ व २०७४।०७५ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम

कुनै पनि सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ सस्थाहरुको वारेमा उल्लेख गर्दा उसले अवलम्बन गरेका दीर्घकालीन सोच , प्रमुख लक्षहरु , मुख्य मुख्य उद्देश्यहरु तथा वार्षिक क्रियाहलापहरुले संस्थाको वास्तविक अवस्थालाई भल्काउने गर्दछ । यस सिम्ता गाउपालीकाले अवलम्बन गरेको परिकल्पना, लक्ष्य ,मुख्य मुख्य उद्देश्यहरुलाई यस प्रकार उल्लेख गरिएको छ ।

३.१ दीर्घकालीन सोच

“आर्थिक, सामाजिक तथा संस्थागत विकासको लागि पूर्वाधार, सुशासनयुक्त समुन्नत तथा समृद्ध सिम्ता गाउँपालीकाको आधार”

सिम्ता गाउपालीकाका निर्देशक सिद्धान्तहरु

- सरकारी, सहकारी, निजी गैह्रसरकारी साभेदारीताको सिद्धान्त
- अर्थपूर्ण नागरिक सहभागिता तथा समावेशी शासन व्यवस्थाको सिद्धान्त
- संस्थागत तथा मानव संशाधन विकासको सिद्धान्त सिद्धान्त
- सामाजिक जवाफदेहिता सूचनामा आधारित एवं नतिजामूलक कूशल अनुगमन तथा मूल्यांकन
- व्यवस्थित भू-उपयोग, वस्ती विकास र शहरीकरणको विकास
- न्यायोचित र समतामूलक विकासको अवधारण अवलम्बन
- उत्पादनमूलक भौतिक पूर्वाधार विकासमा प्राथमिकता
- माग तथा आवश्यकतामा आधारित विकासको प्राथमिकता
- सूचना तथा प्रविधिमा पहुँच र उपयोगमा प्रथमिकता
- जैविक विविधता संरक्षण तथा प्राकृतिक श्रोत अधिकतम व्यवस्थापन
- वातावरणमैत्री, बालमैत्री र महिलामैत्री दिगो विकासको स्थापना

३.२ लक्ष्य

गाउपालीकाको दीगो आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन वातावरण र मानवीय विकास मार्फत समावेशी, गुणस्तरीय र सन्तुलित दीगो विकासमा टेवा पुर्‍याउने ।

३.३ उद्देश्य

आर्थिक विकास :

- आर्थिक विकासका अवसरमा अभिवृद्धि भई गाउपालीका बासीको आयमा वृद्धि भएको हुनेछ ।

सामाजिक विकास

- गाउपालीकामा सामाजिक सेवा तथा सुविधाको गुणस्तर र उपयोगमा अभिवृद्धि हुनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास

- गाउपालीकामा भौतिक पूर्वाधार विकास व्यवस्थित, सुरक्षित र दीगो भएको हुनेछ ।

वन तथा वातावरण एव सेवा प्रवाह

- वन वातावरण तथा जैविक विविधता श्रोतको दीगो व्यवस्थापन र उपयोग सुनिश्चित भएको हुनेछ ।

संस्थागत विकास तथा सुशासन

- सेवा प्रदायक तथा सेवाग्राहीको क्षमता र सामाजिक जवाफदेहितामा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।

३.४ अपेक्षित उपलब्धी

- ❖ सिम्ता गाउँपालीकाको समृद्ध सिम्ता र सुखि सिम्तालीको नारालाई सफलीभूत बनाउनका लागि गत वैशाख ३१ गतेका दिन सम्पन्न स्थानिय तहको पहिलो निर्वाचन पछि स्थानिय तहहरुमा एक प्रकारको उत्साह र उमंग पलाएको छ । करिव दुई दशक सम्म जनप्रतिनिधी विहिन अवस्थामा रहेको स्थानिय तहमा सिंहदरवारको सरकार गाउँ समाजमा नै स्थापित भएको छ । जनताहरुका आशा र अपेक्षाहरुमा व्यापक वृद्धि भएको छ । आम नागरिकहरुका आशा र अपेक्षाहरुको सम्बोधन गर्नका लागि नव निर्वाचित जन प्रतिनिधीहरुले सबै भन्दा पहिल स्वयं आफैले निर्माता पूर्वक लाग्न आवश्यक छ । मुलुकको साशन व्यवस्थाको रुपान्तरण संगै मानविय सोच दृष्टीकोण र व्यवहारमा व्यपक रुपान्तरणको जरुरी रहेको छ । साशन संचालनका विगतका विधि तथा प्रक्रियाहरुमा व्यपक फेरवदल गर्न आवश्यक छ । नया संविधानको मर्म र जन चहाना अनुसार साशन संचालन गर्न आवश्यक छ । स्थानिय जनताहरुले अपेक्ष गरे अनुरूप र संविधानले व्यवस्था गरेको जन अधिकारको रक्षाका लागि संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरिएका २२ वटा अधिकार क्षेत्रका आधारमा नीति र विधिहरुको परिधिमा रहेर सबै जनप्रतिनिधीहरु र सबै कर्मचारीहरु परिचालीत भएर जनताहरुको सेवामा समर्पित हुन आवश्यक छ ।
- ❖ आगामी आर्थिक वर्षमा सिम्ता उज्यालो कार्यक्रम अन्तर्गत गाउँपालीकामा विधुतिकरणको सुरुवात हुने छ । यस गाउँपालीकामा अहिले सम्म पनि सडक यातायातको सुविधा नपुगेको स्थानमा सुविधा सम्पन्न सडकहरुको विकास र विस्तार भएको हुने छ । गाउँपालीकाका वडा तह तथा टोल वस्तीहरुमा स्वच्छ, सफा खानेपानीका आयोजनाहरु निर्माणको लागि गाउँपालीकाको वजेट र खानेपानी संग सरोकार राख्ने संघ संस्थाहरु र विषयगत कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि योजनावद्ध विकासको सुरुवात गरिने छ ।
- ❖ यस गाउँपालीकामा विगतमा संचालन हुदै आएका गुजरामुखी कृषि प्रविधिको व्यापक रुपान्तरण गरिने छ । कृषिका आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरणका लागि योजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ । जसको लागि कृषि विकास र प्रवर्धनका लागि संभाव्य स्थानहरु र वडाहरुमा कृषिका पकेट क्षेत्र घोषण गरि कार्यक्रम निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ सामाजिक समावेशीकरण तथा सशक्तिकरणका लागि पछाडी परेका तथा सिमान्तकृत वर्ग समुदायहरुको आर्थिक , सामाजिक र सांस्कृतिक विकासको लागि विभिन्न प्रकारका कार्यक्रमहरु निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ विगतमा साविकका गाउँ विकास समिति नगरपालीकाहरुमा करोडौंको वजेट विनियोजन नभएको होईन तर पनि यसवाट समाज र नागरिकताहरुको जिवनस्तर जस्ताको तस्तै रहेको छ । यसको लागि आगामी आर्थिक वर्ष देखि व्यवस्थित प्रकारको अनुगमन तथा मूल्यांकन संयन्त्र निर्माण गरि वजेट तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गरिने छ ।

३.५ वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख नीति तथा आधारहरु

३.५.१ समग्र नीती तथा आधारहरु

सिम्ता गाउँपालीकाको समग्र विकासको लागि यस गाउँपालीकामा SIMTALEE मोडेलको विकासको अवधारणलाई अगाडी वढाईने छ । जसलाई यस प्रकास प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :
Sustaniable Development दीगो विकास ,**Infrastructure Development** पर्वाधार विकास,**Mobilization of Human& local Resources** मानविय र स्थानियश्रोतको परिचालन ,**Techononology & Transparant Development**प्रविधि

र पारदर्शिक विकास, Accountability for People जनता प्रति उत्तरदायी , Long Term Vision दीर्घकालीन सोच , Empowerment of marginalize groups सिमान्तकृत वर्गहरुको सशक्तिकरण र Efficiency & Effective Performance प्रभावकारी कार्यदक्षता सहित कार्यसम्पादन

३.५. २ क्षेत्रगत नीतितथा आधारहरु:

क. आर्थिक क्षेत्र

जनता संग सिम्ता गाउपालीका कार्यक्रम : सिम्ता गाउपालीका सुर्खेत जिल्लाको सुदूर पूर्वमा रहेको गाउपालीका हो । यहाका जनताहरु अधिकांस कृषिमा आधारित रहेका छन । यहाको कृषिको आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण आजको आवश्यकता हो । कृषिको व्यवसायीकरण र आत्मनिर्भर कृषि प्रणालीको विकासको लागि **जनतासंग सिम्ता गाउपालीका कार्यक्रम अन्तर्गत “अध्यक्ष व्यवसायीक कृषि प्रवर्धन तथा विकास कार्यक्रम”** लाई सिम्ता गाउपालीकाको प्रमुख आर्थिक विकासको कार्यक्रम वृहत योजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ । यसका लागि गाउपालीकामा लघु उद्यमशिलताको विकास गरिने छ । जन सहभागितामा आधारि भएर आर्थिक विकासका सबै प्रकारका सभेदार निकायहरुसंगको साभेदारीमा यस कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिने छ । यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्नका लागि गाउपालीकामा कृषिका लागि संभाव्य पकेट क्षेत्रहरुको पहिचान र घोषणा गरि कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ । जसवाट सिम्ता गाउपालीकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिवीको दरलाई ३९.१ वाट कम गर्ने नीतिलाई संस्थागत रुपमा अगाडी वढाईने छ । यसका लागि आगामी आर्थिक वर्षका लागि रु ७० लाख रकम विनियोजन गरेको छु ।

“आर्थिक क्षेत्रको विकास , सिम्ता गाउपालीकाको एक मात्र निकास” भन्ने मूल नाराका साथ यस गाउ पालीकाको विकास प्राथमिकता दिन जरुरी छ । यस गाउपालीकाको आर्थिक विकासको मेरुदण्डको रुपमा रहेको भेरी नदी , पर्यटन, जडीबुटी, कृषि ,पशुपालन , वन साना तथा मभेउला उद्योग आदि क्षेत्रको विकास गरि गाउपालीकाको अर्थ तन्त्रलाई सवल सक्षम र आत्म निर्भर बनाईने छ । गाउपालीकाको समग्र विकासका लागि आवश्यक जनशक्ति,आधुनिक ज्ञान ,सिप र प्रविधिको विकास गरि गाउपालीकालाई सक्षम बनाईने छ । यहाको आर्थिक विकासका लागि कृषिमा आधुनिकीकरणका लागि (तअपाटी) अभियान संचालन गरि कृषिमा व्यवसायीकरण गरिने छ । जसका लागि अदुवा ,अमिलो जातीका फलफूल आप,अलैची ,तरकारी ,पालन र टीमुर खेतीलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी वढाईने छ । यहाको आर्थिक वृद्धिदरलाई द्रुत गतिमा अधिवढाई गरिवी न्यूनीकरण र पछौटेपनको अन्त्य तथा न्यायपूर्ण श्रोत वितरणमार्फत सामाजिक रुपान्तरणलाई सुनिश्चित गरिने छ । सरकारी ,नजी, सहकारी र गैह्र सरकारी र सामुदाय विच साभेदारीको नति अपनार्ने छ । गाउपालीकामा आवश्यक बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको स्थापना र विकास गरिने छ । गाउपालीकामा युवा स्वरोजगारमा विशेष जोड दिईने छ ।

- ❖ गाउपालीकाले स्थानीय उद्योग तथा उद्यमीसंग सम्वन्धित संस्थाहरुसंग सहकार्य गरि वडाहरुको पहिचानको आधारमा एक वडा एक वस्तु विकास गरि उत्पादन तथा विक्री गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउपालीकाको प्रमुख आयआर्जनको सम्भावना रहेको कृषि तथा पालनमा देखिएको परम्परा र निर्वाहमुखी प्रणालीमा परिवर्तन गरि आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण वजारीकरणमा र प्रांगारिकीकरणमा विशेष जोड दिईनेछ । उत्पादन गर्दा उत्पादनको मूल्यमा जोड दिने गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ जलवायू अनुकूलनका प्रविधिबाट गरिने खेतीलाई जोड दिइने, खाद्यान्न तरकारी र फलफूल उत्पादनका क्षेत्रहरुमा तअपाटी कार्यक्रमहरुका लागि योजनावद्ध विकास गरिनेछ ।

- ❖ पशुजन्य उत्पादनको लागत मूल्य घटाउन घांस विकास कार्यक्रम र पशु उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याउन नश्ल सुधार कार्यक्रम संचालनमा जोड दिइनेछ,
- ❖ गाउपालीकाको भौगोलिक सम्भाव्यताको आधारमा विभिन्न मौसमी, वेमौसमी तरकारी खेती, नगदेवाली र प्रतियोगिताको कार्यक्रम मार्फत उत्कृष्ट कृषकहरूलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने,
- ❖ छिन्चु जाजरकोट राजमार्ग, निर्माणाधिन सिम्ता चत्रपथ अन्य सडक आसपास क्षेत्रमा व्यवसायीक कृषि पकेट क्षेत्रहरूको विकास गराउन स्थानीय स्तरमा सम्भाव्यत अनुरूपका कृषि बस्तुको व्यवसायीक विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ,
- ❖ स्थानीय आर्थिक विकासका लागि सार्वजनिक निजी सहकारी परामर्श निर्देशिका २०७२ जारी भएको छ उल्लेखित निर्देशिकामा प्रावधान बमोजिमका अवसरलाई अधिकतम् उपयोग गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकामा सिचाई व्यवस्थाको लागि गाउपालीका सिचाई गुरुयोजना (RIMP) निर्माण गर्ने र सो का आधारमा गाउपालीकामा प्राथमिकता तोकि बजेट विनियोजन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

पर्यटन विकास

- ❖ गाउपालीकाका ऐतिहासिक, धार्मिक तथा साँस्कृतिक धरोहरहरूको पहिचान तथा संरक्षण गरी पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि निजी तथा गै.स.स. संगको सहकार्यमा अधि बढिनेछ ।
- ❖ पर्यटन पुर्वाधार विकास कार्यलाई अधि बढाउनका लागि सुचना केन्द्र भ्युप्वाइन्ट, पर्यटन मार्ग, परम्परागत संस्कृति परम्पराहरूको संरक्षण कार्यलाई अधि बढाइने छ ।
- ❖ गाउपालीकाका संभाव्य स्थानहरूमा होमस्टेको स्थापना गरि संचालन गर्नका लागि उत्प्रेरित गरिनेछ । जसका लागी स्थानीय सहकारी र गै.स.स.लाई परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ सिम्ता गाउपालीकामा रहेका परम्परा वोकेका राजकाडा दरवार, भोटे चुली मठ मन्दिरहरू आदि ऐतिहासिक स्थल पहिचान गरि पर्यटक प्रवर्द्धनमा उपयोगमा ल्याईनेछ । यसको लागि रु ४९ लाख ३५ हजार विनियोजन गरेको छु ।

उद्योग, वाणिज्य बैकिंग सहकारी

- ❖ गाउपालिका भित्र स्वरोजगारमुलक रुपमा रहेको घरेलु उद्योगलाई स्थापना र संचालन गर्नका लागि प्रोत्साहन दिन घरेलु तालिम एवं सीप विकासका कार्यक्रमहरू ग्रामीण तहमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ उद्यमशिलताको विकास सँगै लघु घरेलु तथा साना उद्यमलाई विकास विस्तार र प्रवर्द्धन गर्नका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गदै गाउपालीकामा घरेलु विकास कार्यालय र लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेडेप ,मेडपा) मार्फत गरिबि न्यूनिकरण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनमा विशेष जोड दिईने छ ।
- ❖ सहकारीको अवधारणा अनुरूप व्यवसायिक खेती एवं व्यवसायिक पशु पालनमा संलग्न गराउँदै सहकारी संस्थाहरूलाई जडीबुटी संकलन, प्रशोधन तथा निकासी जस्ता कार्यहरूका लागि प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ निजी क्षेत्रलाई सहभागिता गराई गाउपालीकामा आधुनिक संकलन केन्द्र र स्तरिय शित भण्डारण निर्माण कार्यान्वयनका लागि पहल गरिने छ । यसको लागि रु ८ लाख विनियोजन गरेको छु ।

ख. सामाजिक विकास

युवा तथा खेलकुद

- ❖ गाउपालीकामा सेवा सुविधाको अवसरबाट टाढा रहेका ग्रामीण क्षेत्रका बेरोजगार युवा वर्गलाई विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय गरी सीपमूलक, आयमूलक एवं क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरि व्यवसायीकरण तर्फ जोड दिइनेछ ।
- ❖ खेलकुद क्षेत्रमा संलग्न व्याक्तिहरूलाई उनीहरूको क्षमताको विकास गर्न र उनीहरूको प्रोत्साहनको नीति अवलम्बन गरिनेछ साथै सिम्ता गाउपालीकामा खोलकूदको संस्थागत विकास गर्नका लागि गाउपालीका स्तरिय खेलकुद विकास समिति गठन गरि संस्थागत विकास गरिने छ ।
- ❖ गाउपालीकामा खेलकुदको विकास र प्रवर्धनका लागि सिम्ता स्तरिय रंगशालाको निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ साथै वडा स्तरमा आवश्यकता अनुसार खेलमैदान निर्माण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

कला, संस्कृति, भाषा र साहित्य

- ❖ सिम्ता गाउपालीकामा रहेका सांस्कृतिक एवं धार्मिक महत्वका स्थानहरू, भाषा, धर्म, कला र संस्कृति आदिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरि नागरिकको सामाजिक सांस्कृतिक अधिकारको संरक्षण र उपयोग गर्नमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ जिल्लाको ऐतिहासिक र परम्परागत क्षेत्रको रूपमा रहेका सिम्ता दराको सर्वांगिन पक्षको विकासका लागि विशेष प्राथमिकता दिदै यहाको कला संस्कृति र परम्पराको संरक्षणको नीतिलाई निरन्तरना दिइनेछ । यस अन्तर्गत रु ३ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक विकासका लागि सामाजिक परिचालन:

- ❖ गाउपालीकामा रहेका गै.स.स. हरुको विवरण तयार गरि यहा क्रियाशिल गै स स हरुसंग समन्वयमा NGO DESK संचालन गरिनेछ
- ❖ गाउपालीकामा संचालन गरिने विकास निर्माणका सवै गतिविधि र क्रियाकलापमा एकरूपता एवं समन्वय कायम गर्नका लागि कम्तीमा त्रैमासिक रूपमा सरोकारवालहरू सहितको समन्वयात्मक रूपमा बैठक वसी कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ
- ❖ यहा क्रियाशिल रहेका गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरूसंगको साभेदारीमा योजना तर्जुमा लगायतका गाउपालीकाका महत्वपूर्ण कार्यहरूमा संचालन गर्न आगामी दिन यसलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ हाल संचालनमा रहेका वडा नागरिक मञ्च, नागरिक सचेतनाहरूको क्षमता विकासमा जोड दिइने र स्थानीय तहका कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतनाहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।

लक्षित वर्ग,

- ❖ सामाजिक परिचालनका क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरु परिचालन गरि विपन्नता नक्शांकन तथा स्तरिकरण गर्ने र प्रथमिकताका आधारमा सामाजिक शसक्तिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुबाट अपाङ्गमैत्री, लैंगिक मैत्री क्रियाकलाप तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्राथमिकता दिइने छ ।
- ❖ राष्ट्रिय अभियानको रूपमा रहेका बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाको अभियानलाई अगाडि वढाउनकालागि बालमैत्री स्थानीय शासनलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि रहेका सुचकहरुलाई केन्द्रित गरि कार्यक्रमहरु संचालन गर्न साथै बाल विवाह, बाल शोषण र बाल श्रम उन्मुलन गर्नका लागि अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने गरि विभिन्न सरकारी तथा गै.स.स.हरुलाई प्रोत्साहन सहित परिचालन गरिनेछ,
- ❖ यस गाउपालीकामा राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रमहरुलाई पुर्णता दिनका लागि बालमैत्री छुवाछुत मैत्री, छाउपडी मुक्त, बालविवाह मुक्त, बालश्रम मुक्त, घरभित्रको धुवांरहित, अर्गानिक खेती, सुरक्षित मातृत्व पुर्ण घटनादर्ता युक्त प्लाष्टिक मुक्त लैंगिक हिंसामुक्त गाविस घोषणा कार्यक्रमलाई एकसाथ घोषणा गर्ने गरि विभिन्न कार्यक्रमहरुलाई अघि वढाउने, सो को जिम्मेवारी लिन चाहाने गै.स.स.हरुलाई समपूरक कोषको व्यवस्था विषयगत कार्यालय र अन्य गैसस संगको सहकार्यमा गरिनेछ ।
- ❖ अपाङ्गहरुको शतप्रतिशत सहभागितामा सञ्चालित सहभागितामूलक व्यवसायलाई प्रोत्साहन स्वरूप कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- ❖ गाउपालिकामा लक्षित वर्गको कार्यक्रमलाई एकद्वार प्रणाली मार्फत संचालन गर्नका लागि स्थापना गरिएका विभिन्न संजालहरुलाई सबै तहमा विस्तार गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ । लक्षित वर्गका लागि गरिने कार्यक्रमहरुलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिने छ, जसको प्रत्यक्ष रूपमा गाउपालीकाको विषयगत समिति मार्फत व्यवस्थित अनुगमनको संयन्त्रलाई कार्यान्वयन गरिने छ । यसको लागि रु ९० लाख विनियोजन गरेको छु ।

शिक्षा, स्वास्थ्य खानेपानी तथा सरसफाई

स्वच्छ र सफा पिउने पानीको व्यवस्था

- ❖ सिम्ता गाउपालीकाका नागरिकहरु हहिले पनि भेरी नदी तथा आली खोला र जुगै खोलाको पानी खान वाध्य भएका छन । सबै नागरिकहरुको स्वस्थ रहने र वाचन पाउने अधिकारको लागि “स्वच्छ र सफा पिउने पानी” को व्यवस्थाको लागि सबै सरोकारवाला निकायहरुसंग समन्वय गरि प्रवन्ध गरिने छ । यसलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि जन सहभागितामा आधारित योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिने छ । यसको लागि १ करोड ४३ लाख ४० हजार विनियोजन गरेको छु ।
- ❖ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्ने शिक्षा समितिलाई आम्दानीको वृद्धिका लागि आयआर्जन युक्त कार्यक्रमका गर्न चाहेमा समपूरक कोषको सृजना गरि विषयगत कार्यालय र गै.स.स.हरुसंग समन्वयमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । यसको साथै विध्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रमको लागि गाउपालीकाको कार्यविधि निर्माण गरि अनुदानको व्यवस्था गरिने छ । यसको लागि २ करोड लाख ५लाख ९० हजार विनियोजन गरेको छु ।

- ❖ विभिन्न किसिमका महामारी रोग, संक्रामक र सरुवा रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि समन्वयात्मक रूपमा कार्य अगाडि बढाईने छ । HIV/AIDS बाट संक्रमितहरूको लागि राहत, पुनर्स्थापना तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । जसको लागि सामाजिक विकासको क्षेत्रमा आगामी आर्थिक वर्षका लागि रु ४७ लाख ७ हजार विनियोजन गरेको छ ।

ग.भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र

सिम्ता गाउपालीकाको “समृद्धीको आधार आर्थिक विकास र भौतिक पूर्वाधार” को नारालाई सफलीभूत बनाउनका लागि यस गाउपालीकाको समग्र विकासको लागि योजनावद्ध विकासको अभियान संचालन गरिने छ । यस गाउपालीकाका केही वडाहरूका केन्द्र सम्म अहिले सम्म पनि सुविधा सम्पन्न सडकको अभाव विध्यमान अवस्था रहेको छ । यस गाउपालीकाको वडा नं ५, ६, ७ र ८ मा चक्रपथको विकास गरिने छ । त्यसै गरि वाखर्क गान्द्रा, काफलकोट, देउली दह डाडाखाली जामुनेवजार चक्रपथको विकास र स्तरउन्नती गरिने छ । यस गाउपालीकाको सदरमुकामवाट सबै वडाहरूमा सबै प्रकासका सवारी साधनहरू सहज रूपमा आवत जावत गर्नका लागि सडकहरूको स्तर उन्नती गरिने छ । यसका लागि रु २ करोड ९७ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छ ।

- ❖ “सिम्ता गाउपालीकाको रहर , स्वच्छ र सुन्दर नगर” को नाराका रूपमा यस गाउपालीकामा संभाव्य स्थानहरूमा नगर विकास तथा व्यवस्थित बरोवासको कार्यक्रमका आधारमा भौतिक विकास गरिने छ । समृद्ध सिम्ता गाउपालीकाको आधार , पर्यटन प्रवर्धन विकास र विस्तारको आधारमा यस गाउपालीकाको पर्यटन विकासमा जोड दिईने छ । यस गाउपालीकाको पर्यटन प्रवर्धनका लागि वृत्त चित्र तयार गरिने छ । यस गाउपालीकाको पर्यटन विकासको लागि गुरु योजना निर्माण गरि पर्यटन प्रवर्धन र विकास गरिने छ ।

सडक यातायात

- ❖ गाउपालीकाका सडकहरू निर्माण गर्दा गाउपालीका यातायात गुरुयोजनाले प्राथमिकता तोकेका सडकहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ । हाल सम्म पनि सडक संजाल पुर्याउन नसकेका वडाहरूमा सडक संजालमा आवद्ध गरिनेछ ।
- ❖ वाखर्क खनेटा काफलकोट देउली हुदै पसुन्नउला सिमा दह डाडाखाली काप्रीचौर जामुनेवजारको सिम्ता चक्रपथलाई नया निर्माण तथा स्तरउन्नती गरिने छ ।
- ❖ गोजी आली दुनी दह हुदै नेटा कल्याण साठाखानी धुलियाविट सम्म को सडक संजाल, जोड्ने सडकको विस्तार र स्तरउन्नती कामका लागि चिंङ्गड गाउपालीका र लेकवेसी नगरपालीकासंग समन्वय गरि निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकाका अधिकांश सडकहरू अत्यन्त सांघुरा भएकोले भईरहेका सडक तथा नयां बन्ने सडकहरू निर्माण गर्दा प्रत्येक सडकको अधिकार क्षेत्र अनिवार्य कायम गरि सो भन्दा बाहिर मात्र पुर्वाधारका संरचनाहरू निर्माण दिने नीति कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिइनेछ र घर वरिपरी सडक नभई सडक क्षेत्रमा घर तथा वस्ती निर्माणको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकामा आफैले निर्माण गरेका र विषयगत कार्यलयहरूले विर्माण गरि हस्तान्तरण भई आएका सबै स्थानीय पुर्वाधारको अद्यावधिक अभिलेख तयार गरिनेछ साथै गाउपालिकामा रहेका सडकहरूको गुरुयोजना DTMP निर्माण गरि व्यवस्थित गरिने छ ।

❖ सडक निर्माण गर्दा आवश्यक स्थानमा ट्याक खोल्ने र गाउँपालीका यातायात गुरुयोजनामा समावेश भएका र सिम्ता गाउँपालीकाका समग्र विकासको लागि महत्वपूर्ण मानिएका सडकहरूलाई बाह्रै महिना संचालनमा ल्याउने कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ, सो कामका लागि गाउँपालीकाबाट रकम विनियोजन गरिने नीतिलाई समेत अवलम्बन गरिनेछ। यसका लागि रु २ करोड ९७ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छ।

भौतिक विकास आवास व्यवस्थापन तथा वस्ती विकास कार्यक्रम

❖ जिविसले आफुले बनाएका हस्तान्तरण भई आएका, मन्त्रालय तथा विषयगत कार्यलयहरु र अन्य स्थानीय निकायले बनाएका गाउँपालीका क्षेत्रमा भवन निर्माण गर्दा भवन निर्माण संहितालाई लागु गरि भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माण गर्ने, साथै संरचनाहरु निर्माण गर्दा वालमैत्री, अपांगमैत्री लैंगिक मैत्री र महिला मैत्री संरचना निर्माणको नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।

❖ भौतिक विकासका पूर्वाधार संचालन गर्दा २० लाख देखि ५० लाख सम्मका आयोजनाहरु आगामी आ व देखि गाउँ सभाबाट स्वीकृत हुनु अगावै सम्भाव्यता अध्ययन गरेर स्वीकृत गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। यसको साथै पूर्वाधार विकासका आयोजनाहरुको कार्यान्वयन र वजेट व्यवस्थापनका लागि प्रारम्भिक सर्वेक्षण गरि वजेटको मिलान गरिने छ।

सूचना संचार, प्रविधि र उर्जा:

सिम्ता उज्यालो कार्यक्रम

यस सिम्ता गाउँपालीकाका आम जनताहरु अहिले पनि अध्यारोमा जिवन विताई रहेका छन। यहाका जनताहरु दियालो, टुक्कीको भरमा जिवन गुजारीरहेका छन। सुख, शान्ति र अमन चयनका साथ जिवन जिउन पाउनु सबैको नैसर्गिक अधिकार हो। सिम्ताली जनताहरुलाई सहजरुपमा जिवन जिउनका लागि आगामी ५ वर्ष भित्र सिम्ता गाउँपालीकामा **“समृद्ध सिम्ताको आधार, सिम्ता उज्यालो कार्यक्रमको लागि उर्जाको पूर्वाधार”** भन्ने मूल नाराका साथ **सिम्ता उज्यालो कार्यक्रम** मार्फत सबै वडाहरुमा विधुतीकरण गरिने छ। जसले सिम्ताली जनताहरुले सहज रुपमा जिवन जिउनका लागि सहज वातावरणको सृजना हुने छ। यसको लागि लघुजल विधुक आयोजनाहरु र वायू ईनर्जीको संभाव्यता अध्ययन तथा गोवरग्यास कार्यक्रमलाई प्रथमिकता दिएको छ। यसका लागि आ व ०७४।०७५ का लागि रु ३ करोड वजेट विनियोजन गरेको छ।

❖ गाउँपालीकाको वेवसाईट (www.simtagaunapalika.gov.np) को निर्माण गरिने छ साथै प्रयोगलाई क्रमशः समय सापेक्ष बनाइनेछ। गाउँपालीकाका सबै वडाहरुमा आवश्यकताका आधारमा सूचना केन्द्रहरुको निर्माण गर्ने र आधुनिकीकरण गरिनेछ, र सूचना केन्द्रलाई लक्षित वर्ग मैत्री बनाइनेछ। यस गाउँपालीका र यस अन्तर्गतका सबै वडाहरुमा संचार र प्रविधि मैत्री गाउँपालीकाको रुपमा रुपान्तरण गरिने छ।

❖ सिम्ता गाउँपालीकाको काम कारवाहीलाई आधुनिक सूचना र प्रविधि संग आवद्ध गर्ने नीति अनुरूप कम्प्युटराईज प्रणालीलाई क्रमशः प्रयोग गरिनेछ, गाउँपालीकाका सबै वडाहरुमा लेखाप्रणालीलाई लेखा सफ्टवेयर मार्फत संचालन गरिनेछ।

- ❖ उर्जाको प्रयोगलाई निरूत्साहित गर्दै वैकल्पिक उर्जालाई जोड दिई प्राविधिक दृष्टिकोणले उपयुक्त वडाहरूलाई वैकल्पिक उर्जाको उपयोग गर्ने नीतिलाई उपयोग गर्दै आंशिक रूपमा विद्युतीकरण भएका वडाहरूमा पूर्ण रूपमा विद्युतीकरण गर्न जोड दिइनेछ ।

सिंचाई

- ❖ यस गाउँपालीका अन्तर्ग नागवेली रुपमा वगेर रहेको भेरी नदी रहेको छ । भेरी नदीको किनारमा रहेका उर्भर भूमीहरू सुखा जमिनको रुपमा रहेका छन् । त्यसै गरि आली खोला जुगै खोला आदि साना आला नालाहरू प्रसस्त मात्रामा रहेका छन् यसका वावजुत पनि सिंचाईको प्रयाप्त संभावना भएर पनि पानीको सही सदुपयोग हुन सकिरहेको छैन । यसरी प्रसस्ता मात्रामा खेर गई रहेको पानीका श्रोतहरूको अधिकतम मात्रामा सदुपयोग गरि यहाका कृषकहरूको आय आजूनमा वृद्धि गर्ने खालका योजनाहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ । यस गाउँपालीकामा सिंचाईको व्यवस्थ गनृका लागि रु १ करोड ३५ लाख १० हजार विनियोजन गरेको छ ।

वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

यस सिम्ता गाउँपालीकाको वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनको लागि स्थानिय स्तरमा रणनीति निर्माण गरि वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापनको योजना निर्माण गरि अगाडी वढाईने छ । जैविक विविधता वातावरण संरक्षण र वनको संरक्षण संवर्धन गरिने छ । यहाको प्रकृतिक प्रणालीको संरक्षण गरिने छ । बाक्लो रुपमा रहेका खेतवारीहरूमा व्यवसायीक कृषि तथा वृक्षरोपन गरिने छ । वातावरणीय संन्तुलन कायम गर्दै विपद तथा जलवायू परिवर्तनका प्रभावहरूलाई न्यूनीकरण गरि नागरिकहरूको सुरक्ष प्रदान गर्न दिगो विकास कार्यक्रमहरूलाई प्रवर्धन गरिने छ । जलवायू परिवर्तनको असरलाई कम गर्न यसको लगानीमा गाउँपालीकामा वजेटको व्यवस्था गरि जलवायू अनुकूलनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ । वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनका लागि सबै प्रकारका सरोकारवाला निकायहरू विच समन्वय र सहकार्य तथा साभेदारी गरि कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

वन तथा वातावरण

- ❖ यस गाउँपालीकामा जंगल विनाश हुने गरि जथाभावी खोटो संकलन गर्ने र जंगल विनाश परिपाटीलाई निरूत्साहित गर्दै वातावरण संरक्षण र सम्वर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ गाउँपालीकामा सुख्खा क्षेत्र विस्तार हुदै गएको र यसले मानव तथा पशुपंक्षीमा व्यापक असर गरेको हुंदा १ वडा १ पोखरी निर्माणको कार्यलाई प्रारम्भ गरिनेछ ।
- ❖ हाल सडकको निर्माण गर्दा वन विनाश हुन गई वातावरणमा समेत प्रतिकूल असर पर्न गएको हुंदा सो को व्यवस्थापनका लागि सडकका दुवै छेउमा हरियाली व्यवस्थापनका लागि वृक्षारोपण गरि व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालीकामा वायु उर्जा निर्माण गर्न र उर्जाको प्रयोग गर्नका लागि सम्भावित क्षेत्रहरूको पहिचान पातहाल्ना, देउली, आलेडाडा, वडालेख, मालीकाधुरी आदि जस्ता स्थाथनहरूमा वायु उर्जा उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।

- ❖ गाउपालीकामा भू संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापनमा बायो इन्जिनियरिंग प्रविधि अवलम्बन गरि सोमा जोडि दिइने ।
- ❖ सिम्ता गाउपालीकामा रहेको वन क्षेत्रबाट संकलित राजश्वबाट प्राप्त रकमको केहि अंश सोहि क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनको लागि खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापन

- ❖ गाउपालीकामा रहेका भेरीनदी आली खोला, जुगै खोलाको संरक्षण र सम्वर्द्धनका लागि गुर्योजना निर्माण र सो को कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउपालीकाका विभिन्न क्षेत्रका नदि तथा खोलाहरुको कटानको अवस्था हेरी कटान नियन्त्रण तथा तटबन्धनका लागि पहल गरिनेछ ।

वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

- ❖ गाउपालीकामा जलवायु परिवर्तन सम्वन्धि स्थानीय अनुकूलनको योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकाका बजार विस्तार भएका स्थानहरुमा प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरुको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै दुना टपरी तथा वातावरण मैत्री वस्तुहरुको प्रयोगमा वढावा दिइनेछ ।
- ❖ गाउपालीकाको उपयुक्त स्थानमा एक नर्सरीको स्थापना गर्नका लागि वनकार्यालयसंग समन्वय गरि कार्यक्रमलाई संचालन र विस्तार गरिदै लगिनेछ ।
- ❖ वातावरण प्रभाव मुल्यांकनको सम्वन्धि IEE/EIA स्वीकृती गरि लागु गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकामा Bio- engineering प्रविधि कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ स्थानीय पुर्वाधार निर्माण गर्दा स्थानिय श्रोत र साधनहरु र प्रविधिलाई पहिलो प्राथमिकतालाई जोड दिइनेछ ।

भु उपयोग तथा हरियाली व्यवस्थापन

- ❖ गाउपालीकामा रहेका सबै वडाहरुमा भुउपयोग योजना निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याउने कार्यको प्रारम्भ गरिनेछ ।
- ❖ शहरउन्मुख खाली रहेको जग्गामा स्थानीय गै.स.स. र निजी क्षेत्रको समन्वयमा संभाव्य स्थानमा ग्रिन पार्कको स्थापना गरिने छ ।
- ❖ गाउपालीकाको राकम देखि गजौड र आली सम्म हरितमार्ग निर्माणका लागि योजना निर्माण गरि लागु गरिने छ ।

उपयुक्त सबै प्रकारका आयोजनाहरुको निर्माण तथा संचालनका लागि रु.६५ लाख ३५ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह

मानव संसाधन विकास कार्यक्रम:

- ❖ गाउपालीकाले प्रदान गर्दै आएको सेवा सुविधालाई प्रविधि मैत्री बनाउनका लागि कार्यालयको ठेगाना रहेको ईमेल खोली संचालन गरिनेछ, भने सवैतहका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई आधारभुत कम्प्युटर ज्ञान भएको हुने व्यवस्था गरिनेछ।
- ❖ सिम्ता गाउपालीकाबाट संचालित विकास निर्माणका लागि गठित उपभोक्ता समितिहरुमा स्थानिय प्रतिष्ठीत,कर्तव्यनिष्ठ र समाजसेवी व्यक्तित्वहरुको सहभागिता गरिने छ साथै कुनैपनि राजनैतिक दलहरुको जिम्मेवार प्रतिनिधी, कर्मचारी, शिक्षक, निर्माण व्यवसायिहरुको प्रतिनिधित्व नगराउने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।
- ❖ गाउपालिकामा कार्यरत सवै प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका लागि **Training need acessment plan** तयारी गरि तालिमको व्यवस्था गरि सेवा प्रवाह तथा भौतिक निर्माणको कार्यलाई स्तरिय र प्रभावकारी बनाईनेछ।

स्थानीय शुसासन, जवाफदेहि कार्यालय व्यवस्थापन

- ❖ गाउपालीकाबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरुको पारदर्शिता बढाउनका लागि सार्वजनिक लेखापरीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, रेडियो कार्यक्रम सञ्चालन, योजना स्थलमा होर्डिंग बोर्ड राख्ने, बुलेटिन प्रकाशन र सूचना केन्द्र सुदृढीकरण जस्ता कार्यहरुलाई निरन्तरता दिईने छ।
- ❖ उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन हुने योजनाहरुको लागत अनुमान, नापी किताब, मुल्यांकन र फरफारक सम्बन्धि फारमहरु आगामी आ.व. देखि नेपाली भाषामा समेत राखिनेछ।
- ❖ गाउपालीकामा सम्पूर्ण खरिद सम्बन्धि कार्य गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐनको मातहतमा रही वार्षिक खरिद योजना बनाई सो को आधारमा मात्र खरिद गरिनेछ।
- ❖ गाउपालीकामा विकासको लागि संस्थागत विकास तथा विधिको साशन संचालनको लागि आन्तरिक राजश्व प्रक्षेपण , आवधिक गाउपालीका विकास योजना र दीर्घकालीन योजना निर्माण र कार्यान्वयन गरिने छ।

गाउपालीकाको प्रशासन व्यवस्थापन

- ❖ गाउपालीकामा सुविधा सम्पन्न सूचना केन्द्र स्थापना गरि सूचना तथा अभिलेख केन्द्र/अभिलेख बैंकको रूपमा विकास गर्दै गाउपालीकाको प्रमुख गतिविधिहरूसँग सम्बन्धित गतिविधिलाई श्रव्यदृश्य तथा सञ्चार माध्यमहरुबाट सार्वजनिक गरिनेछ, र सूचना तथा अभिलेख केन्द्रलाई आधुनिकीकरण गरिनेछ।
- ❖ गाउपालीकाको निर्माणधिन रहेको पार्श्वचित्रलाई अविलम्ब निर्माण गरि प्रयोगमा ल्याईनेछ, आगामी आ.व.को सवै प्रकारका योजनाहरु निर्माण गर्नका लागि आधार तयार गरिनेछ।
- ❖ गाउपालीकाको न्युनतमशर्त तथा कार्यसम्पादन मुल्यांकन (MCPM) को परिपाटिका आधारमा गाउपालीकाको कार्यसम्पादन मूल्यांकनमा प्रभावकारीतामा अभिवृद्ध गरिने छ, जसका आधारमा गाउपालीकाको कार्यसम्पादनमा उपलब्धिलाई सुधार गरिनेछ।

- ❖ गाउपालीकाको कार्यसम्पादनलाई नतिजामुखी जवाफदेही बनाउनका लागि यसै आ.व. गाउपालिका कार्यकारी अधिकृतले वडाकार्यालय सचिव तथा अन्य कर्मचारीहरूसंग कार्यसम्पादन सम्झौता गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।

आन्तरिक स्रोत पहिचान र वित्तीय व्यवस्थापन:

- ❖ गाउपालिकाको आन्तरिक राजश्व अभिवृद्धिका लागि गाउपालीकाको पाँच वर्षे आन्तरिक राजस्व लेखाजोखा तथा प्रक्षपण कार्ययोजनाको सिफारिस अनुसार राजश्व संकलनमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ गाउपालिकाको आन्तरिक स्रोत वृद्धि गर्नका लागि गाउपालीकाको स्वामित्वमा रहेका घरजग्गाको पहिचान गरि आपसी प्रतिष्पर्धाद्वारा भाडा निर्धारण गरि गाउपालीकाको स्रोतमा वृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकामा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नका लागि बेरूजु हुन नदिने र पेशकी बेरुजुलाई निरुत्साहित गर्न यस आ.व. देखि नै योजनाको अवस्था हेरी पेशकी प्रथालाई बन्द गर्ने नीतिलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता लिइनेछ, बेरुजु फछ्यौट गर्ने कार्यलाई प्रमुखता दिइने छ ।
- ❖ गाउपालीकामा वित्तीय प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउनका लागि पुर्ण र गाउपालीकामा क्रमिक रूपले लेखा सफ्टवेयर सम्बन्धि तालिम दिई लागु गरिनेछ ।

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन:

- ❖ स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, नियम र अन्य स्थानीय तहसंग सम्बन्धित कानूनमा व्यवस्था भए अनुसारका सर्वपक्षिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ, गाउपालीकामा कार्यरत विभिन्न संस्थाहरु मार्फत संचालन गरिएका कार्यक्रमहरुलाई एकद्वार प्रणाली बाट अनुगमन मूल्यांकन गरिने र तेस्रो पक्षिय अनुगमनको विधिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकामा अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्दा सर्वदलिय सर्वपक्षिय नागरिक समाज एवं सरोकारवालाहरुको प्रनिधित्वलाई सुनिश्चित गरि एकद्वार प्रणाली मार्फत वस्तुनिष्ठ सुचकहरु तयार गरि व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकामा कार्यरत कार्यक्रमहरुको निरन्तररूपमा अनुगमन, प्रतिवेदन एवम् समिक्षा गर्नका लागि गाउपालीका अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली र नियमित रूपमा प्रतिवेदन प्रणालीको लागु गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालीकाका गै.स.स. तथा उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन भएका कार्यक्रमहरुको गुणस्तरियता र प्रभावकारिताको सुनिश्चितताको लागि सामाजिक लेखा परिक्षण र सार्वजानिक सुनुवाई भएपश्चात मात्र अन्तिम भुक्तानीको प्रक्रियालाई अगाडि वढाउने, गाउपालीकाको संस्थागत, सेवा प्रवाह र सुशासन प्रवाहको क्षेत्रमा रु.५५ लाख ५० हजार विनियोजन गरिएको छ ।
- ❖ यस गाउपालीकाको सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउनका आवश्यक सुविधा सम्पन्न भवनको आवश्यकता हुने भएकाले रु ९० लाख विनियोजन गरेको छु त्यसै गरि कार्यालयको तर्फबाट सहज रूपमा सेवा प्रवाह गर्न र पूर्वाधार विकास तथा सामाजिक विकासमा टेवा पुर्‍याउनका

लागि ह्याभी तथा हलुका सवारी साधन - जे सी वी , जीप र हाईड्रोलिक ट्याक्टर र मोटरसाइकल खरिद गरिने छ, जसको लागि रु १ करोड १० लाख ४० हजार विनियोजन गरेको छु ।

आदरणीय कार्यक्रमका अध्यक्ष, प्रमुख अतिथी, अतिथी एवं उपस्थित महानुभावहरु,

म यस पछि गाउँपालीकाको आन्तरिक स्रोत नेपाल सरकारबाट सशर्त तथा निशर्त अनुदान गाउँपालीका वाट निक्षेपित विषयगत कार्यालयहरुलाई अनुदानको बजेट सिलिङका आधारमा सहभागितात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रिया अनुसार आगामी वर्षको कार्यक्रमहरु तयार गरि गाउँ सभा २०७४ मा आ.व.०७३१०७४ को यथार्थ आय व्यय र ०७४१०७५ को अनुमानित आय व्यय र कार्यक्रमलाई प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

- ❖ आर्थिक वर्ष २०७३१०७४ मा नेपाल सरकारबाट प्राप्त केन्द्रीय अनुदान रु १ करोड मध्ये ४८ लाख ९५ हजार सघिय संरचना पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रमहरुमा खर्च गरिएको छ । बाकी रहेको रकम मध्ये रु ४८ लाख आ व २०७३१०७४मा स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार खर्च हुने गरि निरन्तरता दिएको छु ।
- ❖ आगामी आर्थिक वर्षका लागि ३२ करोड ९६ लाख २५ हजार विनियोजन गरेको छु । कूल विनियोजन मध्य अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ सशर्त अनुदान रु ११ करोड २५ लाख ४६ हजार अर्थात ३४.१४ प्रतिशत रकम विनियोजन गरेको छु । चालु तर्फ रु ४ करोड ७५ लाख ६९ हजार अर्थात १४.४९ प्रतिशत रकम विनियोजन गरेको छु । त्यसै गरि गाउँपालीकाको पूजीगत अनुदान तर्फ १५ करोड ९४ लाख ८७ हजार अर्थात ४८.३८ प्रतिशत र सम्पुरक कोष तर्फ रु ५२ लाख ३९ हजार अर्थात १.५८ प्रतिशत रकम विनियोजन गरेको छु ।
- ❖ विषयगत तर्फ जसमा आर्थिक विकासमा १ करोड १ लाख, ८५ हजार सामाजिक विकासमा ४ करोड ८९ लाख ३७ हजार, पूर्वाधार विकासमा ७ करोड ३२ लाख ६० हजार, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनमा ६५ लाख ३५ हजार र संस्थागत विकासमा ५५ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु ।
- ❖ आगामी आर्थिक वर्षलाई अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोत मध्य आन्तरिक राजश्व तर्फ रु १२ लाख ३० हजार, नेपाल सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान वापत प्राप्त हुने रु.११ करोड २५ लाख ४६ हजार रहेको छ, त्यसै गरि नेपाल सरकार निशर्त अनुदान तर्फ रु.२१ करोड ७ लाख ४४ हजार र गत आवको मौज्जातबाट रु ५९ लाख ५ हजार व्यहोरिने छ ।
अन्तमा प्रस्तुत बजेट तर्जुमामा सल्लाह सुभाष प्रदान गर्नुहुने उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्षहरु, कार्यपालीकाका सदस्यहरु, राजनीतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरु, कार्यकारी अधिकृत, लेखापाल लगाएत अन्य कर्मचारीहरु वुद्धि जिवीहरु, नागरिक समाज, सामुदायीक संस्थाहरु, विभिन्न सामाजिक संगठनहरु लगाएत वसैलाई हार्दिक धन्यवाद एवं आभार प्रकट गर्दछु ।

धन्यवाद !

खण्ड ४ (अनुसूचिहरु)